

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianae, 1661

De Donationibvs Inter Virum & uxorem, & de dote post divortium
restituenda. Titvlvs XX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

dimitteret secundam, & adhuc est prime repudiata, etiam si repudiata cum alio contraxisset: si fornicate fuerit, hoc tertio.

Idem Tiberianus a Episcopo.

Gaudens & in Domino: [1 & infra.] Utrum pagani uxores accipientes in secundo vel tertio, vel ulteriore gradu sibi conjunctas, sic conjuncti debeant post conversionem suam insimil remanere, vel ab invicem separari, edoceri per scriptum Apostolicum postulatum. Super quo taliter respondemus: quod cum factum est conjugii apud fidates & infideles existat, quemadmodum ostendit Apostolus & dicens: Si quis frater infidele habet uxorem, & haec confitebit habitare cum eo, non illam dimittat: & in primis gradibus a paganiis quoad eos matrimonium licet sit contrahit, qui constitutionis canonicos non arctantur: (quid enim ad nos, secundum Apostolum & eundem, de his qui foris sunt, judicare?) in favorem pietatis Christianae religionis & fidei, a cuius perceptione per uxores se defertimentes viri, possunt facile revocari: fidates huiusmodi matrimonialiter copulari libere possunt: & licet remahere conjunctum, cum per sacramentum baptismi non solvantur conjugia, sed crimina dimittantur. Qui verò pagani circa plures insimil feminas adfectum dividunt conjugalem, utrum post conversionem omnes, vel quam ex omnibus retinere valent, non immerdit dubitatur: [2 & infra.] Verum absunt hoc videatur, & inimicus fidei Christianae, quam ab initio una coita in unam secundam sit conversa: & scriptura divina testetur, quod propter hoc relinquere homo patrem & matrem, & adhuc est uxori sua, & eruo duo in carne una: non dixit tres vel plures: sed duo: nec dixit, adhuc est uxoris: sed uxori: [3 & infra.] Nec ulli unquam licet insimil plures uxores habere nisi eis sunt divina revelatione concessum, que non quandoque, interdum etiam fas censetur: per quam licet Jacob a mendacio, Israelite a furto, & Samson ab homicidio, sic & Patriarches & sancti viri justi, qui plures leguntur sicut habuisse uxores, ab adiutoriis excubantur. Sanè veridicta haec sententia probatur etiam de testimonio veritatis scripturarum in Evangelio f. Quicunque dimisit uxorem suam ob fornicationem, & aliam duxerit, nesciatur. Si ergo uxore dimissa, ducialis de iure non potest, fortius & ipsa retenta: per quod evidenter a praecepto pluralitatem in utroque sexu, cum non ad imparia judicentur, circa matrimonium reprehendamus. Qui autem secundum regnum suum legitimam repudiavit uxorem, cum tale repudium veritas in Evangelio reprobaverit, namquam ea viente licet potentialiam etiam ad fidem Christi conversionis habere, nisi post conversionem ipsius, illa renuntiabitur cum ipso, aut etiam si consentias, non tamen ab ipso contumelia creatoris, velut cum pertrahatur ad mortale peccatum: in quo casu refutationem petenti, quamvis de iniusta iustificatione confaret, refutatio negatur: quia secundum Apostolum & frater auctor non est huiusmodi subiectus servitur. Quod si convertum ad fidem, & illa converti sequatur, antequam propter causas praeditas legitimam filie ducat uxorem, eam recipere compelletur. Quamvis quoque secundum Evangelicam veritatem, qui duxerit dimissam, nesciatur: non tamen dimissor poterit obsecere fornicationem dimissa, pro eo, quod nuptiali post repudium, nisi alias fuerit fornicata.

[1 Ein potentia virtutis ipsius, & patri luminis, à qua est omne datum opus, & omne donum perfectionis, ubere gratiarum exsolutissima actione: quod ita nobis tuus iterum intrinsecus diebus nouissimus, ille qui non vult mortem peccatoris, sed magis.

a Tibades. b Cap. 2, ed. utr. inz. compilat. c 1. Corin. 7. d 1. Corin. 4. e Genes. 2. & 3. f Mathe. 19. & Luca. 16. g 1. Corin. 7.

conservarum & vivat, ut ad Christianum vestrum dum ratione cordibet inspiravit, & quantum vestrum accipiat a fraterris, vel ulteriore gradu fieri con ualere.]

[2

Quia vero tam Patriarcha quam dei iherosolymitanus

contrarium apparet in Evangelio vel legi precepto, neque

subiaceuntur canonica instituta post vocem, quoniam

praeceptum: videtur quod non etiam iusta ratio facit ut

tributum cum descripto, quoniam conjunctum agendum

huiusmodi non differt, & ita Patriarchas tempore in

scriptis coruscif pagani, conjugatus plenariae gaudiu-

matis.

[3] Unde Lamech qui plures uxores habuit, non

reprehendit in scripturis, et quid eis primi praeceptum

non fecerit introdixit. Iusti autem de iherosolymitano

volentes tam tam etiam aliis sacerdos haec res redire

et quod verius presulatu sacerdotis, finibus datus

reflexum quid.

CAP. IX.

Non licet reliquias fratris in mortuorum huiusmodi

sepulcris ei, nisi alter rectifici diligenter.

Idem Livonianus Episcopus, et in qua se

Eus a quicquidem fratram s. p. q. quin-

par & eis ritus in Livonia ecclesia & quod

debet catholicum convertendum a noto, pote affi-

mitatus genitum eidem concedimus, si minime

contraria cum religiis fratrum utantur, si non

tabus decedentibus fine prole, ut femen defensio

legem Molacum fulciantur, cum talkos communem,

ne tales fibi de cetero postquam adhuc vocem o-

pulent prohibentes.

5 DE DONATIONIBVS INTE-

RUM & UXTOREM, & de doce potis-

vorium refinuenda.

TITVLVS XX.

CAP. L

Separa tibi matrem, dñe sacerdoti.

Ex Concilio habitu spud viventi-

ciam.

M Vlceres clam & pro aliquo licet eis ap-

propter vitis vias fuerint separati, totam cor-

cipimus non reddi.

CAP. IL

Soluto matrimonio regule sive dotis reflexione invenientur

que communiter en obveniunt.

Urbanus III. Decree, certior in capitolo

Lex.

S i gallicavit P. mullet & quod H. quem lori m-

bat, divortio inter eos solentem celum, non

suam illicite detinet, & redire contrahit, pote

reservet, que ipsi dum simili videntur, rati-

contractus titulo communiter obseruantur, et pote

exclusa sibi nuptiis vindicatur. Ideo; matrem non

nisi si ita est, & non est alia quod oblitus, non in

situacionem dotis, & divisionem eorum, qui dimi-

nuntur, habentur; difficit ecclesie compellere.

a Cap. 3, ed. nr. inz. compilat. b infra, asperg. de templo

c dicit ista: Quia difficit et Petrus in Liven. cogit de tem-

pla in venitibus exemplarior, legit, usci impinguat, &

ed. utr. inz. comp. & p. 2. Littera s. ill. p. 10.

e Cap. 3, ed. utr. inz. comp.

CAP. III.

Dilectus ed causam matrimonii, si seruit sententiam divertit, promovet debet et non restitu. Et est causa multum allegabili.

Clemens III.

D. E. prudenter & veluta miramur, quod cum vobis causam matrimonii, que verterebatur inter H. & M. commissimus terminandam, & vos confanguinitatem inter eos invententes, sententiam divertit. nullus est: debet, quam a viro mulier repetebat, quicquam statuerit. Quia illius vos, qui de matrimonio principali cognovisti, & de deo (que est causa incidentis) nescire cognoscere voluntatis, & sententia est definita: mandamus, quatenus predictum H. monitione proxima aqua, ut predicta M. totam dotem (secundum canonum suorum) ceduisse non moretur.

CAP. IV.

Mulier propter adulterium a viro separata perdit dotem.

Clemens III.

Placuisse e: [i & infra.] Si mulier ob causam sententiam iudicio ecclésie, aut propria voluntate a viro separatur, nec reconciliari potest sic eidem, dotem vel existimare reperire non valebit.

I. dicitur, ut proponit, quid in parvula tua mulieres & viris sententiam reculam, & sic ut, ad mortem ipsorum perirent, ipsi vero defunctori, cum a consanguinitate, ad quatenus erant perirent, disterit, sicut cum distatiori reperiunt, si aduersi defunctori, & solant reflexum, quod rappossum: & ratiōne, quia ex ipsi sententia refutatur, quid à viro sūca sententiam duxerim recendendum. In hoc stagū.

CAP. V.

Cogit mulier ex officio iudicis, donata sibi à viro propter nuptias, ut infra sententiam illicet matrimonii relaxaret, sed in donato praefatione disputatione talia matrimonii, h.d. secundum sententiam qui plus placet Panormitanus.

Innocentius III. Campofel. Archiepiscopo, & universi Episcopi enarratio Legacione, consuetudine.

Et si necesse sit d: & infra. Quia vero causa quae dicitur, que Res Legion, filia Regis Castellæ in dotem traxit, & posuit, ita ut si eam aliquis occasione reliquerit, ipsa cederent in ius ejus, impeditum præstatu virtutum hominum de copula dissolvendu: Cum causam sententiam tam ob turpem, quam ob nullam causam sit, aperte cum inter eos matrimonium non existat, quanto ne nos, ut donato propter nuptias. Ne ad eom modum ei credat, quod debet in pena ejus potius retinere, cum causa pli refutui volumus, & ad id pueliam per communicationis sententiam coactari.

CAP. VI.

Vobis habuimus donum sine confessio Domini rem ipsam uxori præparauimus, non transferit in eam plus iuri, quam ipse habebit: idem ex quo sententiam admodum habet rem in hereditatione, vel successione.

Idem Archidiacon. S. Andrea de Sessa.

Nuper a nobis tua differentia requisivit, si aliqua terra datus fuerit aliquid, non in hereditatem vel secundum legacionem quoad vixerit possidenda: & ideo postmodum tertiam partem uxori sua in dotem concessum utrum eo defuncto prefatam dotem uxori (cum viro) habet debet & tenere: cum ecclésia duces postegit tentant viduarum? Postulasti: præcepta, si quæc data fuerit aliquid, & heredi, quem de uxore.

^a Cap. iii. de dono post divor. restitund. in 2. comp. b. C. 4. d. I. 4. e. Cap. i. iii. de dono post divor. restitund. in 2. compil. f. Cap. i. iii. de dono amitt. in 2. compil. g. Cap. 2. iii. de dono amitt. in 2. compil.

legitima procreare, in hereditatem vel secundum: & ipse uxori sua quædam parte ipsius in dotem concessa deceferit postmodum sine prole, an mulier dotem eandem de jure posset a habere?

Nos autem consultationi tua taliter respondem, quod cum regulariter nullus plus juris transference possit, quam cum conserf haberet: vir, cui & terra prædicta modo conceditur, non potest uxori relinquere, quod si non licuit, nisi quoad vixerit possidere: nec licet uxori sua partem illius terræ in donationem propter nuptias ex vii concessionē teneret, nisi donationi illi, ad quem spectat dominium illius terræ, voluerit consentire. Quod autem de prima consultatione dicimus, hoc respondemus etiam de secunda, nam licet ecclesia in causis viduarum una se favorablem debet exhibere, contra iustitiam tamen non est ei favor Ecclesiasticus concedendus. Illud vero te nolumus ignorare, quod uxori dare dicunt viro dotem: vir autem uxori donationem facere propter nuptias, secundum legitimas functiones.

CAP. VII.

Vir agens pro deo, non omnino exclusivus ex eo, quid vero si ad ingiam, nec precisi cogit, facultate ultra facultatem propriam: sed das sibi adiutorium sub cautione, quam præfere possit. Et si post illam cautionem non efficit sufficienter, præfatione consueta dono deposito das apud iuraventur: ut de honesto licro ut fulminat a matrimoniis, h.d. secundum intellectus, quem tenet Paup. in herendo verbo littera. Et est causa no: & quidam.

Iudem, Archidiacono & Archidiac.

Genes. c

Per vestras d literas intimasti, quod cum Magistrum R. super quadam summa pecuniae pro H. paupere, auctoritate nostra curaveritis concenire: quād idem R. pro dote uxoris sua requirebat, ab eo dictum R. exceptio nem, oppoluit contra ipsum, quod uxorem suam a te reputerat, & tacita veritate super hoc literas imperaveraat et: quia cum supra eadem doce alia vice coram vestris civitatis consilibus quartio motu esset, ipsi pronunciauerunt, ut quoniam idem H. ad inopiam vergere videbatur, dos illi non adiungaretur eidem, nisi cautionem idoneam de ipsa non persistere præfaret: unde vos etiam de falsaria dote caveret, & uxorem suam recipere, præcepitis: [i & infra.]

Cum ergo satis possit ei modicum credi dotti, cui creditum est corpus uxoris: mandamus, quatenus dotem ad signari facias: eidem sub ea, quam potest cautione præfare, vel saltem aliqui mercatori committi, ut de parte honesti laici dicitur vir onera possit matrimonii sustentare: ne occasione dotti detinere, & uxori a viro dimissa, seu quæ causa pli refutui volumus, & ad id pueliam per communicationis sententiam coactari.

[i. Si donec illud posset facere, doi illa reponeretur, si velle, in fecerato ecclæsia laiques quid cum ampleri non posset, ad instantiam eum quæ vobis hoc restringere curavolit.]

CAP. VIII.

Ebas decretali, satip. ipsam summam.

Gregorius XI.

Donatio s: qua constante matrimonio inter conjuges dicitur esse facta (ex quo alter locupletior, & superior alter efficitur) firmatum non habet, nisi donator obitum confitetur: quia tamen penitus evanescit, si revocetur ab eo tacite vel expresse, vel qui donatum accepit, prius debitum naturæ persolvat. Sanè solutione matrimonii, sicut dos ad mulierem, illi & donatio propter nuptias reddit ad virum: nisi de confutidine factus obtineat: vel ex pacto de lucranda dote & donatione propter nuptias, quod ex parte sit tamen, hinc inde contrarium inducatur.

^a Posit. b. al. vir. ut prædicta assero, dicto modo conceditor. c. Iausu. d. Cap. iii. de dote amitt. in 2. compil. e. Iausu. f. Vid. Palac. Rubric. in rep. Iusque Rubric. §. 20. cum noulis sequentibus.

Tit. 2